

Als katholieken afscheid nemen...

INFORMATIE OVER DE KERKELIJKE UITVAART

En het eeuwig leven ...

Elke zondag wordt het geloof in het eeuwig leven in de kerk uitgesproken of gezongen. Het is de laatste regel van het credo, de geloofsbelijdenis. Het is het ook het geloof waarmee de kerk het mysterie van leven en dood wil omringen, zeker ook bij het afscheid van lieve dierbaren...

Over een kerkelijke uitvaart

Het sterven van een geliefde mens is wel de meest ingrijpende gebeurtenis die iemand kan overkomen. Soms is er een lange periode van ziek zijn aan voorafgegaan, soms moet je elkaar ineens onverwacht loslaten. Daarop volgt een zware periode van afscheid en gemis, die vaak tot grote vragen leidt bij hen die achterblijven. De kerk wil op die kernmomenten van het leven er vanuit haar geloof voor mensen zijn.

Wel of niet kiezen voor een kerkelijke uitvaart? Bij veel katholieken was die vraag tot voor kort nauwelijks aan de orde. Met vanzelfsprekendheid vond men de weg naar de kerk. Die vanzelfsprekendheid verdwijnt steeds meer en de vertrouwdheid met de kerkelijke gebruiken neemt af. In deze kleine brochure belichten we graag wat u van de kerk mag verwachten.

Ziek ben je nooit alleen

De zorg voor de zieken bestaat uit belangstelling en betrokkenheid. Wie bezoek van een priester of iemand anders van de parochie wenst, kan contact opnemen met de parochie. Ook kan de priester of zijn medewerkers gevraagd worden de H. Communie te komen brengen. In de ontmoetingen kan ook het Sacrament van de Zieken ter sprake komen. Het is bedoeld voor de mensen die ziek zijn en het moeilijk hebben, om met vertrouwen en in vrede hun weg doorheen hun ziekte te kunnen vervolgen. Wacht daarom beter niet te lang met het vragen om dit Sacrament: gun het u als dat mogelijk is om dit Sacrament op een rustig moment te vieren, samen met uw dierbaren. In zorginstellingen, waar doorgaans geen priester meer vast aan verbonden is, is het meer en meer gewoon geworden dat niet de instelling maar de familie zelf contact legt met de parochiepriester. De parochiepriesters zijn altijd bereid hiertoe een afspraak te maken.

Bij het overlijden

De parochiepriester is u graag tot steun bij een overlijden. Zijn naam mag daarom op uw bellijst eigenlijk niet ontbreken. Hij neemt na ontvangst van het bericht zo spoedig mogelijk contact op om zijn medeleven te betuigen, om langs te komen en eventueel met u bij de overledene te bidden en om een afspraak te maken voor een gesprek ter verdere voorbereiding op de uitvaart.

Op de vooravond van de dag van het afscheid

Aan de vooravond van een uitvaart of anders in de dagen na het overlijden kan een avondwake gehouden worden, aansluitend bij het aloude gebruik om rond de overledene samen te komen om te waken en te bidden als afscheid.

In een aantal parochies bestaat de mogelijkheid van een avondwake in de kerk, verzorgd door medewerkers van de parochie. In sommige parochies bestaat het gebruik van de vooravondmis. In de avondmis (eucharistieviering) bestaat ook de mogelijkheid om de H. Communie te ontvangen.

Het komt ook voor dat families alleen kiezen voor een avondwake of avondmis op de vooravond. Ook daaromtrent is goed en tijdig overleg met de parochie gewenst.

De uitvaartliturgie – de overgang naar een nieuw leven

Haar diepste steun vindt de kerk in de boodschap van het eeuwig leven, waardoor het perspectief van de dood zo wezenlijk anders wordt. Christus' leven en boodschap bieden de mogelijkheid de dood uiteindelijk niet te zien als definitief afscheid, maar als tijdelijke scheiding, als overgang naar nieuw leven bij God. Een uitvaartdienst in de kerk is daarom altijd een 'Paasviering'. Alles wat de kerk doet, is getekend door dit Paasgeloof. De uitvaartliturgie is immers geen dodencultus, maar het vieren van ons leven en sterven in Christus. Als geloofsgemeenschap vertrouwen we onze overledene aan God toe. Zonder dat het de pijn kan wegnemen, troosten we elkaar in het vertrouwen dat God, die al in het sacrament van het H. Doopsel beloofd heeft met ons mee te gaan, ons mensen uiteindelijk ook zal tillen over de grenzen van leven en dood heen. We vieren in de kerk daarom altijd het lijden, de dood en de verrijzenis van onze Heer Jezus Christus. Als gedoopte christenen hebben we deel aan zijn leven. Daarom spreken we ook liever van 'uitvaartliturgie' dan van een 'afscheidsviering'.

De liturgie is rijk aan symboliek en betekenis. Zang, woord en rituele handelingen grijpen in elkaar en vormen een rustgevende eenheid. Het lichaam van de overledene wordt met zang en gebed op waardige wijze begroet in de kerk. Het kruis wordt vóór de kist megedragen: niet alleen het teken van de dood, maar vooral van de overwinning daarop. Het lichaam van de overledene wordt geplaatst tussen kaarsen en bij het licht van de Paaskaars, die door het duister van de dood straalt. Een openingswoord begroet de familie en de andere aanwezigen en geeft uiting aan alle mogelijke gevoelens waarmee we de overledene naar de kerk hebben begeleid: in verdriet maar ook met hoop. Dan wordt de Bijbelse boodschap van troost en hoop van Godswege verkondigd en bezongen. In zijn overweging slaat de priester een brug tussen het leven van de mens en die Bijbelse boodschap. Van de priesters wordt gevraagd dat ze hun preken met veel zorg voorbereiden. Hun woorden in de viering getuigen niet alleen van hun geloof, maar verwoorden ook wat er persoonlijk leeft rond het afscheid van deze dierbare.

Viering van de Eucharistie of woord- en gebedsdienst

Wat kan de kerk anders en beter vieren bij het afscheid van haar dierbaren dan juist de eucharistie, bron en hoogtepunt van onze geloofsbeleving, die op een indringende wijze het lijden, de dood en de verrijzenis van haar Heer present stelt te midden van de bedroefde gemeenschap? Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid een woord- en gebedsdienst te houden, voorgedaan door een priester of diaken, zonder eucharistie en communie.

Muziek in de uitvaartliturgie

In veel parochies is een koor van vrijwilligers aanwezig dat met grote trouw de zang in de liturgie verzorgt. Tegen de achtergrond van het eigen karakter van de uitvaartliturgie ligt het voor de hand via de parochie dit koor met specifiek repertoire te benaderen voor het verzorgen van de liturgie. Waar dit niet meer mogelijk is, is een organist met eventueel een cantor een goed alternatief. Ook samenzang blijkt op veel plaatsen een gepaste mogelijkheid. Hetzelfde geldt voor vocale of instrumentale solisten of ensembles, weliswaar met aangepast repertoire, passend binnen de liturgie. Goed overleg met de parochie is in deze gewenst!

Eigen inbreng?

Een veel gestelde vraag is wat men als familie zelf kan inbrengen in de uitvaartliturgie. In overleg is veel mogelijk, al vraagt de sfeer van de kerk en van de liturgie er als vanzelf om dat het een en ander past in een weloverwogen opbouw van de viering. Het zal niemand verbazen dat het in de kerk uiteindelijk gaat om een afscheid in geloof! Nabestaanden kunnen zelf de kist dragen of begeleiden, de kaarsen rondom de baar ontsteken, een 'in memoriam' uitspreken, de Schriftlezingen uitkiezen en de eerste lezing voordragen en de voorbede zelf maken en zelf uitspreken.

Begeleiding naar begraafplaats of crematorium

Als de familie dat wenst, zal de priester of een van zijn medewerkers graag bereid zijn de overledene na de kerkdienst te begeleiden naar begraafplaats of crematorium. Als er om bepaalde redenen geen dienst in de kerk is voorzien, is het eveneens mogelijk de priester daartoe uit te nodigen. Van de priester of diaken mag altijd een geloofsviering verwacht worden: zijn bijdrage zal bestaan uit lezing en verkondiging van de Heilige Schrift, gebed en de gebaren van de 'laatste aanbeveling ten afscheid'.

Financiën?

Parochies zijn in hun bestaan bijna volledig afhankelijk van de giften van mensen. Met de opbrengsten worden gebouw en medewerkers gefinancierd. Derhalve gelden ook voor afscheidsvieringen tarieven en zijn de collectegelden altijd voor de kerk zelf. In overleg kan echter wel een collectebus voor een andere bestemming bij de deur of condoleancetafel geplaatst worden.

Een pastorale wilsverklaring

In een verander(en)d omgaan met lijden en sterven en het afscheid van dierbaren is het vaak niet duidelijk welke begeleiding iemand wenst rond ziekte, overlijden en afscheid. Een pastorale wilsverklaring biedt de mogelijkheid aan te geven welke vorm van pastorale begeleiding u zelf wenst. Het is aan te bevelen de verklaring tijdig te bespreken met familie, parochie en anderen die bij het afscheid betrokken.

I

Indien ik in de
eindfase van mijn
leven kom te
verkeren, wens ik:

- wel pastorale begeleiding**
- geen pastorale begeleiding**

II

Indien wel, dan in de
vorm van:

- pastorale gesprekken met een priester**
- het ontvangen van het Sacrament van de Zieken**
- het ontvangen van de H. Communie thuis**

III

Na mijn overlijden
wens ik een
kerkelijke viering:

- een Eucharistieviering**
- een Woorddienst / gebedsviering**

IV

Vervolgens wens ik te
worden:

- begraven**
- gecremeerd**

Aldus opgemaakt

Plaats & Datum:

Naam:

Handtekening:

BISDOM

ROERMOND

Dienst Liturgie en Kerkmuziek | Postbus 470 | 6040 AL Roermond

E: dlkm@bisdom-roermond.nl | W: www.bisdom-roermond.nl